

УДК 338.45

Хринюк О.С.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки і підприємництва
Національного технічного університету України
«Київського політехнічного інституту»***Третяк Ю.В.***студентка
Національного технічного університету України
«Київського політехнічного інституту»*

ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ ПОЛІТИКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

PRINCIPLES OF FINANCIAL POLICY MANAGEMENT AT THE ENTERPRISE

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто основні принципи управління фінансовою політикою підприємства. Також визначено, що не лише залежно від сектора економіки, а й навіть залежно від самого підприємства принципи управління фінансовою політикою можуть бути специфічними, такими як для підприємств ювелірної промисловості.

Ключові слова: фінансова політика, фінансовий менеджмент, управління фінансовою політикою підприємства, принципи управління фінансовою політикою підприємства.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены основные принципы управления финансовой политикой предприятия. Также определено, что не только в зависимости от сектора экономики, но и даже в зависимости от самого предприятия принципы управления финансовой политикой могут быть специфическими, такими как для предприятий ювелирной промышленности.

Ключевые слова: финансовая политика, финансовый менеджмент, управление финансовой политикой предприятия, принципы управления финансовой политикой предприятия.

ANNOTATION

The article discusses the basic principles of financial management enterprise policy. Also stipulates that depending on the sector, but even according to the principles of the enterprise financial management policies can be specific as for jewelry enterprises.

Keywords: financial policies, financial management, financial management enterprise policy, principles of financial management enterprise policy.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки важливо вчасно відреагувати на зміни на світовому фінансовому ринку. Кризові та політичні явища останнього часу позначилися гостро на українській економіці, зокрема, постала проблема змін фінансової політики як на державному рівні, так і на рівні підприємств. Динамічність змін зовнішніх умов зумовлюють необхідність постійного перегляду принципів своєї діяльності, які дозволяють знайти баланс між стабільністю та змінністю кінцевих результатів діяльності підприємства. З цією метою бажано забезпечувати здатність підприємства до формування управлінських заходів та швидко реагувати на зовнішні зміни для отримання конкурентних переваг. Управління фінансовою політикою підприємства є одним із варіантів забезпечення такої стратегічної гнучкості. Саме тому в сучасних умовах фінансова політика на підприємстві повинна будуватися

на чітких принципах, які були б адекватними щодо впливу зовнішніх та внутрішніх факторів, а також враховувати особливості кожного підприємства окремо.

Аналіз досліджень і публікацій. Фінансовий менеджмент реалізується через фінансову політику підприємства. Незважаючи на велику історію існування фінансового менеджменту та тривалі широкі дискусії з питань фінансової політики підприємства, конкретного тлумачення сутності та її складових немає. Досі відсутня системна інформаційна підтримка управління фінансами на підприємстві та розв'язання цієї проблеми стоїть досить гостро і відкриває широке поле для досліджень.

Одними із останніх робіт з теорії фінансового менеджменту є публікації Т.М. Сторожук, Д.Є. Сторожук, В.П. Чайковської, які висвітлюють питання управління фінансовою політикою підприємства. Також важливими у даному дослідженні були роботи Н.А. Степанюка, Я.П. Квача та Л.А. Єзгора, які вивчали основні принципи організації фінансового менеджменту на підприємстві. Але все ж дана тематика потребує більш детального вивчення для окремих варіантів.

Постановка завдання. Основною метою статті стало дослідження принципів управління фінансовою політикою підприємства та важливістю їхніх особливостей для підприємств ювелірної промисловості.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Існує чимало визначень поняття фінансової політики підприємства. У найбільш загальному вигляді під фінансовою політикою розуміють спосіб організації та використання фінансових відносин. Інакше кажучи, фінансова політика – це сукупність заходів з накопичення та використання грошових коштів для здійснення конкретних цілей та завдань [9, с. 247].

Головна мета фінансової політики підприємства звучить як гарантування реалізації поточної фінансово-господарської діяльності підприємства, виконання тактичних цілей та завдань, а також забезпечення досягнення стратегічної

мети в майбутньому шляхом створення оптимального грошового потоку, ефективного використання фінансових ресурсів та успішної реалізації фінансового менеджменту. Фінансова політика повинна бути:

- коректною щодо діяльності підприємства;
- зручною для використання;
- ефективною за результатами [7, с. 560].

Варто зазначити, що фінансова політика є безпосередньою реалізацією фінансового менеджменту на підприємстві та включає в себе багато складових:

- облікову політику;
- кредитну політику;
- політику управління грошовими засобами;
- політику управління витратами;
- дивідендну політику тощо [3, с. 123].

Діяльність будь-якого підприємства залежить переважно від організованої та налагодженої системи управління, яка формує цілеспрямований і активний вплив на процес виробництва. Фінансова політика дозволяє відповісти на питання про те, як ефективно використати власний і позиковий капітал підприємства, отримати найбільший прибуток при найменшому ризику, швидше збільшити капітал [1, с. 196]. Саме тому подальше вивчення принципів управління фінансовою політикою виступатиме певним етапом на цьому шляху.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідно також відзначити два важливі моменти організації фінансової політики. По-перше, фінансова політика не обмежується рамками підприємства, а постійно взаємодіє із бюджетом, позабюджетними фондами, банками та страховими організаціями, інституціональними інвесторами. По-друге, фінансова політика перебуває під впливом таких загальних принципів управління, як планування, стимулювання, узгодження окремих елементів, варіативність, цільова спрямованість. З цього випливає, що управління фінансовою політикою підприємства повинно базуватися на таких загальних засадах:

1. Орієнтація на стратегічні цілі розвитку підприємства. Відповідно до цього фінансовий менеджер зобов'язаний бути сповіщеним про те, що якими б високоефективними з економічної точки зору не здавалися проекти управлінських рішень в області фінансової політики в поточному періоді, але вони обов'язково не повинні бути прийнятні, якщо вступають у протиріччя з місією підприємства, стратегічними напрямками його розвитку, шкодять економічній базі формування власних фінансових ресурсів за рахунок внутрішніх джерел у майбутньому періоді.

2. Плановість і системність у розробленні управлінських рішень – це планування матеріальних і фінансових ресурсів з метою забезпечення їх збалансованості, системність у розробці стратегії і тактики фінансового менеджменту. Передбачає інтегрованість із загальною системою управління підприємством. Фінансова полі-

тика охоплює питання усіх рівнів управління. Він безпосередньо пов'язаний з операційним, інноваційним, стратегічним, інвестиційним, антикризовим менеджментами, менеджментом персоналу і деякими іншими видами функціонального менеджменту [1, с. 196].

3. Виділення у фінансовому управлінні фінансових та інвестиційних рішень. Фінансова діяльність підприємства має бути обов'язково поділена на безпосередньо фінансову і інвестиційну (цього вимагає практика управління). При цьому інвестиційні рішення відповідають на питання: куди і скільки необхідно спрямувати коштів.

4. Побудова і дотримання фінансової структури підприємства. Підприємство можна розглядати під різними точками зору. У його діяльності можна виділити структури різного характеру і призначення. Фінансову структуру підприємства формує його основна діяльність. У зв'язку з цим необхідно завжди пам'ятати, що фінанси підприємства та його виробничо-господарська діяльність тісно пов'язані між собою [2, с. 57].

5. Відокремлене управління грошовим потоком і прибутком. У господарській діяльності такі поняття, як «витрати» та «відрахування», «доходи» і «надходження», взаємопов'язані безпосередньо. Доведено, що прибуток не дорівнює грошовому потоку, а грошовий потік – це рух засобів у реальному часі.

6. Гармонійне поєднання доходності підприємства і підвищення ліквідності. Доходність і ліквідність – взаємопов'язані поняття. При цьому зв'язок між ними обернено пропорційний. Одне підприємство може бути прибутковим і неліквідним одночасно.

7. Комплексний характер формування управлінських рішень. Вся сукупна діяльність підприємства являється результатом прийняття різних за своїм родом напрямком характеру і цілями, але взаємопов'язаних за змістом рішень в частині формування, розподілу і використання фінансових ресурсів і організації грошового обігу. Усі рішення взаємопов'язані і спричиняють прямий або непрямий вплив на результати фінансової діяльності підприємства [6, с. 93].

8. Високий динамізм управління. Управління, у тому числі фінансовою політикою, має бути адекватним і оперативним. Зовнішнє середовище підприємства постійно змінюється, тому управлінські рішення необхідно приймати в короткі терміни при зміні ситуації у зовнішньому та внутрішньому середовищах [2, с. 78].

До перелічених принципів управління фінансовою політикою підприємства також можна віднести загальні для менеджменту – принцип врахування ризиків і невизначеності, який передбачає те, що невизначеність супроводжується великою кількістю подій та обставин таких як, сумнівна заборгованість, претензії до гарантій тощо, тому слід приймати всі необ-

хідні заходи для недопущення зниження або завищення доходів та зобов'язань. Дотримання зазначених принципів є дуже важливим, адже вони являються базовими для забезпечення фінансової політики підприємства та стабільного функціонування підприємства загалом.

Але даний перелік та тлумачення принципів управління фінансовою політикою є досить загальним і не відображає особливостей функціонування певних секторів економіки чи навіть окремих підприємств. Для прикладу, візьмемо для дослідження стан ювелірної промисловості України та розглянемо загальні проблеми та питання, з якими стикаються виробники.

Серед головних проблем національної ювелірної промисловості варто віднести низьку активність підприємств у сфері зовнішньоекономічної діяльності та згорання зовнішніх ринків. Підтвердженням цієї інформації є результати аналізу темпів приросту показників експорту та імпорту ювелірних виробів у 2010–2014 роках, що відображено на рисунку 1.

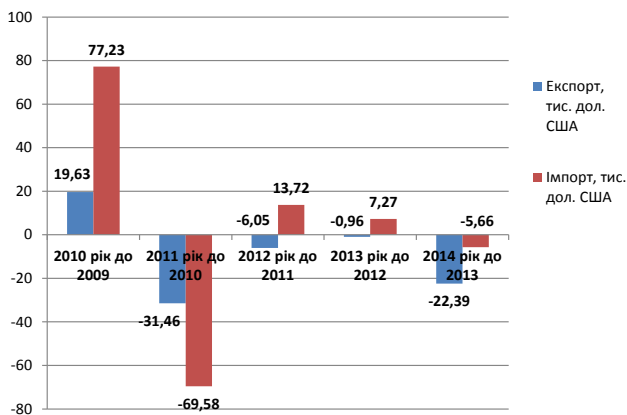

Рис. 1. Темпи приросту показників експорту та імпорту ювелірних виробів [4]

З рисунка видно, що українська ювелірна промисловість дає спадну експортну динаміку починаючи з 2011 року. Тому можна припустити, що така ж ситуація є характерною і для 2015 року. Імпорт ювелірних виробів досить сильно коливався у 2010–2011 роках, але дана тенденція стабілізувалася і показує лише невеликі спади. Цей факт пояснюється зниженням доходів населення, що призводить до зменшення купівельної спроможності.

Для покращення економічної ситуації ювелірної промисловості можна здійснити перевірку процесу управління фінансовою політикою, адже це один із засобів забезпечення стратегічної гнучкості. Відповідно, ефективна фінансова політика в ювелірній галузі має підпорядковуватися певним принципам, які можуть бути як загальними, так і виключно особливими відповідно до специфіки діяльності. Провівши дослідження сучасної практики впровадження фінансової політики на ювелірних підприємствах у світі, ми виділили низку характерних для цієї галузі принципів. Зазвичай практика

показує, що наведені нижче принципи є запозиченими в іноземних колег і застосовуються національними підприємствами лише частково. Серед основних можна виділити такі:

1. Принцип кооперації. Суть полягає в об'єднанні зусиль виробника, оптового та роздрібного продавців задля отримання максимального ефекту від організації збуту [5, с. 65].

2. Принцип еталонного зіставлення. Іноземні компанії, а також деякі українські практикують зіставлення власної компанії з лідером ринку для порівняння і побудови стратегії розвитку. Дана практика підвищує ефективність діяльності фінансового планування [8, с. 97].

3. Принцип інформування клієнтів, партнерів, інвесторів про тенденції своєї діяльності. Таким чином відбувається комунікація між різними групами учасників, що дозволяє знайти нові ефективні спрямування фінансових коштів.

4. Одним із принципів здійснення фінансової політики ювелірних підприємств є «утримання руки на пульсі». Підприємці повинні чітко відслідковувати тенденції сучасного ринку ювелірних виробів. У тому числі важливим є відстеження розробки нових родовищ дорогоцінних металів та каміння та їх поставки за більш вигідних умов.

Звичайно, зазначені вище принципи не є запорукою успішної фінансової політики ювелірних підприємств. Але варто зауважити, що вивчення та впровадження зарубіжного досвіду збалансування ризиків діяльності для підприємств ювелірної промисловості України є вкрай важливим.

Висновки. Отже, результат дослідження показав, що фінансова політика підприємства являє собою систему заходів задля досягнення поставлених цілей, які базуються на певних загальних принципах. Але не завжди загальне повною мірою відповідає вимогам впливових факторів, тому для кожного підприємства можна сформулювати свої унікальні принципи, які б дозволили покращити управлінську діяльність у сфері фінансової політики. Так, на прикладі ювелірної промисловості України можна виокремити низку специфічних принципів управління фінансовою політикою, зважаючи лише на невелику кількість досліджуваних впливових факторів, таких як експортно-імпортна динаміка, наявність кваліфікованих кадрів тощо. Звичайно, наведені вище принципи не слугують панацеєю ефективною діяльності підприємства, проте виступають надійним інструментом здійснення фінансової політики.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Богма О.С. Особливості управління фінансовими ресурсами вітчизняних підприємств / О.С. Богма, А.С. Павлова // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 1 (13). – С. 195-199.

2. Бреили А. Принципы корпоративных финансов / А. Бреили, С. Майерс. – М.: Олимп-Бизнес. – [2-е рос. изд. (пер. з 7-го междунар. изд.)]. – М.: Олимп-Бизнес, 2008. – 108 с.
3. Гриньов А.В. Якість формування фінансової стратегії підприємства / А.В. Гриньов, О.М. Ястремська // Фінанси України. – 2006. – № 6. – С. 121-128.
4. Экспорт-импорт окремих видів товарів за країнами світу (щомісячна інформація) [Електронний ресурс] – офіц. вид. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
5. Попівняк Ю.М. Проблеми функціонування ювелірної промисловості України у світовому контексті та шляхи їх розв'язання підприємства / Ю.М. Попівняк // Економіка та управління національним господарством. – 2013. – № 9 (147). – С. 62-69.
6. Степанюк Н.А. Ефективність застосування принципів фінансового менеджменту в управлінні підприємством / Н.А. Степанюк // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – № 3 (50), ч. 2. – С. 90-95.
7. Сторожук Т.М. Фінансова політика підприємства в контексті його внутрішньогосподарської політики / Т.М. Сторожук, Д.Є. Сторожук // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2011. – № 1. – С. 559-567.
8. Струк Н.С., Попівняк Ю.М. Проблеми формування Ювелірної промисловості України у світовому контексті та шляхи їх розв'язання / Н.С. Струк, Ю.М. Попівняк // Випуск наукових праць ЧДТУ. – 2012 – Випуск 32, Ч. 2. – С. 94-100.
9. Чайковська В.П. Фінансова політика: підходи до розуміння та значення в діяльності підприємства / В.П. Чайковська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Економіка. – 2013. – Вип. 23. – С. 247-251.